

A Tisza-parti kút titka

Berecz Mihálynak, az 1944-es vérengzések egyik ártatlan áldozatának az emlékére

A délvidéki magyarság legvéresebb időszaka kezdődött el 1944 őszén. Ártatlan embereket – többségükben magyarokat – végeztek ki a partizánok leírhatatlan kegyetlenséggel. A partizánalakulatok és a Vörös Hadsereg 1944 őszén elindított hadjáratának a több ezer délvidéki magyaron kívül szerbek, horvátok, németek és egyéb nemzetiségűek is áldozatul estek.

Szögesdrót és puskatus

1944. november 1. Mindenszentek napja. Hideg, ködös novemberi este. A Berecz család már lefekvéshez készülődött, amikor a gunarasi tanyájukon két civil fegyveres jelent meg. Szerbül beszéltek. Felszólították Mihályt, az akkor negyvenhárom éves családfőt, hogy azonnal öltözzön, és menjen velük. Ekkor már hallani lehetett innen-onnan, hogy a partizánok elhurcolják a magyarokat és egyéb nemzetiségűeket, és irtóztatos kegyetlenséggel kivégzik őket. Mihály tisztában volt vele, mi vár rá. Felesége, Mária két gyermekükkel egyedül maradt kétségek között vergődve, mely gyászába és fájdalomába merülve...

Azon az éjjelen több környékbeli férfiembert is elhurcoltak. Karjaikon szögesdrótot húztak át, szó szerint fel-fűzték őket a sodronyra. Az élő húsba vágó drót okozta iszonyatos fájdalom, a vesztőhely felé vezető út borzalmi, a kétségbeesés és a halálfélelem kiült mindannyiuk arcára. Volt, aki megbodlott a Moholra vezető 24-25 kilométeres úton, olyankor mindegyikük felordított a karjába hasító fájdalomtól. Aki nem tudott tovább menni, azt puskatussal ütték a partizánok... A halálba vezető kegyetlen út volt ez...

Elmenekülhetett volna...

Berecz Mihály 1901-ben született Gunarason. Édesanyja korán meghalt, és miután édesapja újránosult, mostohája csak megkeserítette a kis árva életét. Ezért egy idő után az apai nagyszülők vették magukhoz az akkor már kamasz Mihályt, akinek erős karjaira és szorgalmára bizton számíthattak. Földművesek voltak, és a fiú igen nagy segítségükre volt. Rengeteget dolgozott a földeken, soha nem panaszkodott, elégedett volt az életével.

Nem volt sem hivalkodó, sem nagy-ravagyó, csak tisztességes és jóakarató ember. 1929-ben vette feleségül a nála tíz évvel fiatalabb Hugyi Máriát, élete szerelmét. Két gyermekük született: egy fiú és egy kislány. Boldogan éltek, az örökségül kapott földeken gazdál-

kodtak, a tanyájuk az egyik legszebb, legrendezettebb tanya volt a környéken. Megvolt mindenük, nem szenvedtek hiányt semmiben sem. Persze, ennek a kítartó munka volt az ára, de Mihályt kemény fából faragták. Csak úgy égett a keze alatt a munka!

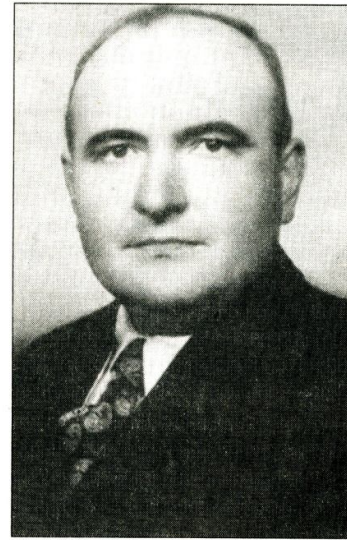
A féltésvére hetekkel az iszonyatos vérengzés előtt áttelepült Magyarországra. Hívta őt és családját is, hogy menjenek utána, míg nem késő. De Mihályt a nagyapja nem engedte el, mondván, nincs szükség az effajta óvintézkedésekre, ő pedig – noha ekkor már negyvenhárom éves, kétgyermekes családapa volt – szó nélkül engedelmeskedett. Ez lett a vesztesége...

Holttestek a kútban

Az iszonyatos út a moholi 3-as számú Általános Iskolába vezetett. Itt tartották fogva az elhurcoltakat, itt kínozták őket félholtra két hosszú napon át. A helyi papnak állítólag még a bőrét is lenyújták. Amikor Mária, Mihály felesége harmadnapon férje után ment, már csak arról értesülhetett, hogy urát és a többi ártatlan magyar embert az éjjel a Tisza partján lemészárolták, holttestüket pedig az ott található kútba dobták. Innen került elő a pap megcsonkított holtteste is, a kutyák húzták ki a reverendájánál fogva. Mindezt szemtanúk igazolták... Persze olyanok is akadtak a faluban, akik tudni vélték, hogy a foglyokat levitték a dél-szerbiai bányákba, ott dolgoztatják őket. Az asszonyok összefogtak, és egy álló hónapig járták Szerbia bányáit annak reményében, hogy rálelnek a férjükre. De nem akadtak a nyomukra, pedig az ottani szerbek meglepően kedvesek és segítőkészek voltak a vajdasági magyar asszonyokkal. Ekkor vált bizonyossá mindannyiuk számára, hogy a férfiak holtteste ama bizonyos kútban hever, a Tisza partján...

Feleségével, Hugyi Máriával

Berecz Mihályt ártatlanná nyilvánították, családját 2011-ben rehabilitálták

Gyász és nélkülözés

Berecz Mihály családjától elvettek szinte mindent, államosították a földet, a tanyát, csak egy szobácskát hagytak meg nekik, ahol az özvegy és a két kis árva meghúzhatta magát. Később a kis család beköltözött Törökfaluba, így a tanya is végérvényesen elveszett. Nehéz idők vártak a családra: nélkülözés, állandó rettegés és mérhetetlen gyász... Még Mária örökségét is elvették. A több mint húsz holdból a gyermekeknek mindössze kilencet hagytak meg. Ebből éltek tovább férj, szerető édesapja és családfenntartó nélkül...

Nem volt bűnös

Mihályt államellenes tevékenység vádjával háborús bűnössé nyilvánították, de a családját 2011-ben rehabilitálták. Visszanyerte becsületét tehát Berecz Mihály, tisztára mosódott a neve, hiszen a rehabilitációnak helyt adó szerb állam elismerte, hogy ártatlanul végezték ki, semmilyen bűn nem terheli, a II. világháború idején felsorolt vádak közül ugyanis egy sem bizonyult igaznak. Az életével fizetett csak azért, mert magyar volt... Ártatlanná nyilvánítása vajon elégtétel-e? Elegendő-e ahhoz, hogy egy örök gyászra ítélt család megbékéljen, hogy a hazugságokkal beszenyezett név újra tisztességben ragyogjon? Nem. Ez csupán egy lépés a teljes igazság felderítéséhez vezető úton annak reményében, hogy végre fény derüljön a hatvankilenc esztendővel ezelőtti vérengzések részleteire és a kegyetlenkedők személyére. De az elszenvedett kinokat, a megaláztatást, a nélkülözést és a szégyent soha nem lehet megbocsátani...

RENCSENÝI Elvira